

Vejledning i marsvineopdræt indenfor Dansk marsvineklub

Kære kommende marsvineopdrætter

Du har nu ansøgt om et opdrætternavn til din marsvineavl og vil om et par måneder kunne opkalde unger af eget opdræt efter dette navn.

Som godkendt opdrætter indenfor Dansk Marsvineklub er du med til at skabe et ansigt af DMK udadtil og sikre en vis kvalitet af marsvineavl, indenfor klubben. Der er derfor nogle enkelte betingelser som skal opfyldes hos opdrættere indenfor DMK og som du dermed ved din brug af dit opdrætternavn accepterer at opfylde:

- På DMKs udstillinger er der lavet en regel for salg af unger. Ungerne skal være minimum 4 uger og veje over 300 gram før de kan sælges. Denne regel er lavet for dyrenes skyld og erfaringer viser at unger der opfylder denne grænse har de bedste betingelser for at skifte hjem. Reglen gælder derfor også i det private salg.
- Hvis man er så uheldig at opleve sygdom i sin bestand bør man holde karantæne i min. 2 uger efter endt behandling og fra dyrene er symptomfrie. Denne regel er lavet for at minimere smitterisikoen blandt købere eller andre opdrættere og for at sikre at der kun kommer raske dyr ud fra opdrættet.
- Dyreværnsloven skal overholdes. Er der begrundet mistanke om vanrøgt og efterladerhed af de dyreetiske regler hos en opdrætter, vil DMK prøve at hjælpe opdrætteren eller om nødvendigt anmelde forholdet.

Resten af denne folder vil give dig vejledning og gode råd i avlen af marsvin inden du for alvor går i gang.

Inden du starter

Der vil altid være en masse spørgsmål i starten og mange ting at tage stilling til. Det er især vigtigt at du spørger dig selv, hvad du vil med dit opdræt:

- Vil du avle racedyr, kæledyr eller begge?
- Har du planer om at avle en bestemt race?
- Har du ekstra plads til de unger der kommer?
- Vil du tage på udstillinger med dine dyr?

Og mange flere spørgsmål

Som du kan se er der en del at tage stilling til og nedenfor bliver de vigtigste spørgsmål gennemgået.

Racedyr, kæledyr eller begge?:

Du har sikkert allerede en ide om, hvad du gerne vil opdrætte. Har du fundet en race, som du synes om, er det altid en god ide at kontakte andre opdrættere af samme race. På DMKs hjemmeside kan du finde en oversigt over de forskellige opdrættere i DMK og hvilke racer de avler. Desuden findes der også specialklubber inden for DMK, som varetager interesserne inden for de bestemte racegrupper af marsvin. Tag endelig kontakt med enten opdrættere eller den klub hvor din ønskerace hører til. Nogle af de spørgsmål du evt. kan stille kan være:

- Hvor mange opdrætter denne race i forvejen?
- Er det svært at komme af med ungerne inden for denne race?
- Kan man finde nye avlslinier i Danmark eller skal man til udlandet?
- Er der andet jeg skal være opmærksom på ved denne race?

Hvis du overvejer at avle en mere sjælden race, så skal du være opmærksom på, at det kan være svært at skaffe nye dyr hjem og komme af med ungerne. Vælger du en mere almindelig race, er der derimod mange opdrættere om buddet og de har sandsynligvis bedre dyr end dine – til at starte med. Hvad skal du så vælge? Dette er helt op til dig og afhænger af hvad du har mod på. Brug fornuften og spørg endelig mere erfarne opdrættere om hjælp.

Skal dit opdræt bestå af kæledyr er der lidt færre ting at tage stilling til. Der findes masser af kæledyrsopdrættere i DMK og det er ikke noget problem at finde nye dyr. Der er ingen standard for kæledyr, som ved racedyr, at leve op til, men skal du udstille dit kæledyr stilles der krav til den almene sundhed og pasning af dyret og konkurrencen er ofte hård.

Om du vælger at opdrætte racedyr, kæledyr eller begge er selvfølgelig op til dig, men søg altid så meget information som muligt inden du kaster dig ud i marsvineavl.

Hvordan bør man avle marsvin?

Marsvin kommer hurtigt i den kønsmodne alder, både hunner og hanner fra de er ca. 3-4 uger gamle. Det anbefales dog at vente med parring til de er noget ældre, da deres vækst ellers kan blive hæmmet. DMKs generelle anbefaling er at sætte et hunmarsvin i avl når de er mellem 7 og 10 måneder. Den optimale alder kan variere fra race til race, og der vil være opdrættere der har erfaring for at det er bedre at sætte hunnerne i avl tidligere eller senere. Det er derfor en god idé at rådføre sig med flere opdrættere af den race man ønsker at opdrætte, for at få en idé om den bedste avlsalder.

Hunmarsvin i avl må hverken være magre eller fede. En tommelfingerregel kan være at gå efter en vægt på omkring 1 kg, da de fleste hunner vil være i god form her. Det kan være en god ide at spørge en erfaren opdrætter inden for pågældende race, hvilket slutvægt man kan forvente på dyret. Nogle racer vokser hurtigere og bliver større end andre og man bør kontakte andre opdrættere af racen, for at høre deres erfaringer. Når man skal vurdere et marsvins foderstand i forhold til avl, bør man mærke efter om kroppen er fast uden at være mager, hvilket er ønskeligt, eller om den er blævrende og har deller, hvilket bestemt ikke er ønskeligt.

Der er to gode grunde til at skele til både alder og huld, inden man sætter marsvin i avl. Bækkenet er konstrueret således at knoglepladerne, der udgør det, kan glide fra hinanden når marsvinet skal føde de temmelig store unger, som de føder. Fra de er omkring 5 måneder begynder bækkenet at miste noget af elasticiteten og når de når over en vis alder stiger risikoen for komplikationer ved fødslen som følge af at bækkenknoglerne ikke kan glide nok fra hinanden. Man bør derfor ikke sætte hunner over 10 måneder til han for første gang, medmindre man har rådført sig med en opdrætter der har god erfaring for at dyrene fra netop den linje man arbejder med, trives bedre ved at blive sat lidt senere i avl og ikke lader til at være i større risiko for fødselskomplikationer.

Venter man for længe med at sætte hunnen i avl, øges risikoen for at hun bliver for fed også. Overvægt øger risikoen for drægtighedssyge, en tilstand hvor det drægtige marsvin har brug for mere energi end der er til rådighed og derfor begynder at omdanne fedt til energi med en sådan hastighed at nedbrydningen af fedtet bliver ufuldstændigt og der opstår giftstoffer i kroppen. Jo mere fedt der er til rådighed, jo større er risikoen for at det er den løsning kroppen vælger, når manglen på energi opstår. Manglen på energi kan opstå af flere forskellige årsager, f.eks. stress, for dårligt eller for lidt foder, for mange unger, for store unger der giver mindre plads i maven til mad osv. NB: Det er ikke nogen god idé at forsøge at slanke marsvin hurtigt, for så sætter man netop kroppen i en situation hvor drægtighedssyge kan opstå – også selvom de ikke er drægtige endnu. Skal man have et overvægtigt marsvin klar til avl, bør man starte med en kostomlægning og daglig motion, og endelig ikke sulte marsvinet.

Hunnen kommer i brunst hver 14.-17. dag og går drægtig 68-72 dage. Hunnerne føder i gennemsnit 2-4 unger, men dette kan veksle fra 1-8 unger. Når et hunmarsvin har født kommer hun i brunst igen umiddelbart efter. Går hun sammen med en han når hun føder, er der derfor risiko for, at hun bliver drægtig igen. Parring umiddelbart efter en fødsel kan tære på hunnen, når hun også samtidigt skal passe de nye unger. Det er dog ofte en vurderingssag og kommer helt an på hunnen og hvor mange unger hun får, men man bør dog holde sig til max. 3 kuld på 1 år. Yderligere bør man ikke avle på en hun over 3 år, da risikoen for komplikationer under drægtigheden er væsentlig højere. Når der efter lang ventetid endelig kommer unger, forløber de fleste fødsler heldigvis uden problemer. Har man holdt regnskab med dagene fra parringen, kan man med få dages sikkerhed forudse hvornår ungerne kommer.

Det er vigtigt at holde ekstra øje med hunnen op til fødslen, for at spore eventuelle ændringer i hendes adfærd og hun bør ikke udsættes for unødigt stress. Se også DMKs bog Marsvin (bog 1), der har en stor sektion omkring drægtighed og fødsel. Se også DMKs infoark om drægtighedssyge og afsnittet ovenfor, da denne sygdom almindeligvis rammer højdrægtige hunner.

Når marsvineunger bliver født er de helt færdigudviklede og kan løbe rundt med det samme. Allerede efter et par dage vil ungerne sidde og nippe til mors mad og grønt, men er stadig afhængige af mælken fra moren. Man bør ikke tage ungerne fra deres mor før de er 4 uger og vejer over 300 gram. Hununger kan komme i brunst allerede ved 2-3 ugers alderen, så har man valgt at lade moren parre med det samme igen, bør man tage hannen fra et par dage efter fødslen, da man ellers kan risikere at han parrer sine døtre. Man skal dog også være opmærksom på hanungerne, da de også bliver hurtige kønsmodne og allerede ved 3 ugers alderen kan vise tegn på seksuelle drifter. Ofte er hanungerne ikke dygtige nok til at kunne parre hverken moren eller søskende endnu, men de bør, for en sikkerhedsskyld, fjernes lige så snart de er over 4 uger og vejer det de skal. Er en hanunge meget fremmelig og udviser seksuelle drifter, selvom han endnu ikke er fyldt 4 uger, kan man undtagelsesvis tage ham fra når han når op på 350 g og sætte ham med en voksen han indtil han når de 4 uger hvor han kan flytte hjemmefra.

Hvad skal der ske med ungerne?

Ved du allerede hvad der skal ske med ungerne når de er født, eller er du endnu ikke helt sikker? Du vil måske beholde nogle af dem selv eller du har købere til dem. Igen skal man holde målet for sit opdræt for øje og have en mening med at beholde lige den/de unger. Mange nystartede opdrættere oplever desværre at deres avl løber løbsk, så det er en god ide at starte i det små og langsomt men sikkert bygge opdrættet op.

Vil du sælge dine unger findes der flere muligheder: Du kan sætte opslag op, lave en hjemmeside hvor du kan annoncere på, sælge dem i forbindelse med en udstilling, osv. Men når du i sidste ende stadig sidder tilbage med nogle unger du gerne vil af med, så er det en god ide at have indgået en aftale med en dyrehandel om afhændelse af ungerne. Mange vil helst ikke overlade deres unger til en uvis skæbne, men det kan være stor fordel at have denne aftale. Måske du får lidt penge for ungerne eller kan bytte til noget foder. Tag en snak med din lokale dyrehandel, så du i nødstilfælde kan aflevere ungerne der.

Det skal endnu en gang understreges at grænsen for salgsunger er en alder på 4 uger og en vægt på 300 gram. Ydermere vil det være en rigtig god ide at vænne ungerne fra deres mor et par dage før de skal sælges. På den måde er ungerne stadig i vante omgivelser når de flytter fra deres mor og chokket over at miste hende vil ikke være så stort, som hvis de var flyttet til nye hjem umiddelbart efter. Nogle unger kan tabe sig mange gram under en transport og hvis de er lidt utrygge i deres nye hjem i starten kan de tabe sig yderligere. De vil derfor være bedre forberedte og veje mere, hvis de har gået for sig selv et par dage i forvejen. Måske vil din dyrehandler ikke tage ungerne fordi de er for store, men det siger mere om butikken end om dig. Denne grænse er lavet af en grund og dine unger er bedre rustet til livet fremover, hvis du følger denne regel.

Skal dyrene udstilles?

En marsvineudstilling kan for en udenforstående virke overvældende. Hvis du er nervøs for at udstille dine dyr, så start med at tage af sted som tilskuer de første par gange. På en udstilling er marsvineopdrættere fra hele landet samlet om deres fælles hobby, så spørgsmål om f.eks. racer, kæledyr, udstilling osv. er altid velkomne. Det er også muligt at se bedømmelserne af de forskellige racer, så hold øje med din yndlingsrace og få chancen for at lære mere om denne. Når du tilmelder dig din første udstilling, vil du som regel kunne få råd og vejledning fra udstillingsarrangørerne. Vær ikke bange for at stille spørgsmål og bede om hjælp, når du skal udstille første gang. Derudover kan du med fordel læse de artikler som er på klubbens hjemmeside angående indtjek på udstillinger.

Hvis du beslutter dig for at deltage i en udstilling, vil du på de fleste udstillinger få tildelt en hjælper, i form af en anden udstiller, som har til opgave at hjælpe dig på vej. Denne person vil kunne svare på de fleste af dine spørgsmål og de andre mere erfarne udstillere vil også kunne bidrage med nyttig viden. Se også DMKs udstillingsreglement, samt "Værd at vide om udstillinger". Det er langt fra sikkert du vil få en præmie med hjem den første gang, men du vil have fået erfaringen og nogle værktøjer til næste udstilling. Du må endelig ikke miste modet hvis det ikke går så godt. Husk alle har været nye en gang og mange har ventet længe før de fik nogle gode resultater.

Ved indbetaling af gebyr for dit opdrætternavn går du automatisk ind for DMKs betingelser for godkendte opdrættere, anført i starten af denne vejledning. Kan du ikke gå ind for betingelserne undlader du at betale og modtager derfor ikke noget opdrætternavn.

Til slut er der kun tilbage at sige held og lykke med dit nye marsvineopdræt og husk at spørge for dig hvis du er i tvivl om noget.

Revideret af DMKs Hovedbestyrelse december 2014.